

TOTEM

Tidsskrift ved Afdeling for Religionsvidenskab
og Arabisk- og Islamstudier, Aarhus Universitet
Nummer 26, forår 2011
© Tidsskriftet og forfatterne, 2011

BACHELOROPGAVE

*Kulturtilegnelse igennem børneopdragelse inden for
kinesisk kongfuzianisme*

Af Maren Andersen,

stud. mag ved Afdeling for Religionsvidenskab
og Arabisk- og Islamstudier

Indhold

Abstract	3
1. Indledning	3
2. Metodologiske overvejelser	4
3. Børneopdragelse i kinesisk kongfuzianisme	5
3.1 Klassisk kongfuzianisme	5
3.1.1 Moral og menneskets vej	6
3.1.2 Idealet om selvkultivering	6
3.1.3 Familien	7
3.2 Moderne kinesisk kongfuzianisme	8
3.2.1 Familie og relationer	8
3.2.2 Opdragelse og træning	8
3.2.3 Impulskontrol	9
3.2.4 Moralsk dannelse	9
3.2.5 Sprog og kommunikation	10
4. Teorier om kulturtilegnelse	11
4.1 Ontogenetisk udvikling i forbindelse med børneopdragelse	11
4.1.1 Barnets påvirkelighed	11
4.1.2 Adgang til kulturtilegnelse igennem interaktion	12
4.1.3 Sprogtilegnelse og dets følger	12
4.1.3.1 Sprogtilegnelse	12
4.1.3.2 Transformation af barnets kognitive repræsentationer	13
4.1.3.3 Eksternalisering, metakognition og selvregulering	13
4.2 Kulturformidlende opdragelse	14
4.2.1 Kulturspecifik opdragelse	14
4.2.2 Kulturmodeller	14
4.2.4 Emotionel prægning	15
5. Applicering af teorier om kulturtilegnelse på konfuzianistisk børneopdragelse ...	17
5.1 Kulturmodeller former opdragelsesformer	17
5.2 Internalisering af kulturmodeller igennem sprog og interaktion	18

5.3 Emotionel prægning af kulturmodeller.....	19
6. Konklusion	21
7. Litteraturliste.....	22
7.1 Bøger.....	22
7.2 Tidsskrifter.....	24

ABSTRACT: *The paper examines theories of cultural and emotional psychology in order to explain the origin of cultural specific thinking by focusing on the ontogenetic development of the child and cultural specific techniques of child rearing. With a starting point in modern Chinese Confucian child rearing, the application of these theories is used to examine the processes leading to enculturation. The theories used are for example: The influence on the child of its environment, the consequences of language acquisition on the child's cognitive abilities, the influence of cultural goals on the techniques of child rearing and the influence of emotional attachment with parents such as mechanisms of emotional contagion and attachment based learning. The application presents perspectives on the modern Chinese Confucian child rearing, in the relation between Confucian ideals such as the importance of harmony in relationships, filial piety, moral perfection and self-control, and the child rearing practices of parent control, strict impulse control and behaviour inhibition in children. The application of the theories of enculturation on the Chinese Confucian child rearing could serve as a steppingstone for further research on the ongoing development in enculturation from the early childhood. The paper presents only parts of the relevant processes; further research is needed in order to offer a more complete picture of the enculturation process in child rearing.*

1. Indledning

Religion og kultur er fænomener, der er til stede i alle menneskesamfund, hvor de finder forskellige udformninger og udtryk. Religion og kultur er tæt forbundne og spiller en stor rolle for det enkelte menneskes liv, dets tanker, følelser, handlinger og udformningen af det omgivende samfund. Nyere tids kulturpsykologi og forskning i religionspædagogik viser, at menneskets kulturelle og religiøse liv begynder i dets opdragelse. Allerede fra

barnsben lærer mennesket at tænke og opføre sig kulturspecifikt, hvilket afspejler en begyndende internalisering af kultur og religion (Gaskins 2006, 281-283). Indenfor diskussionen om internalisering af kultur og religion igennem børneopdragelse er kongfuzianisme interessant. I såvel klassisk som moderne kongfuzianisme er der et stort fokus på, hvordan børneopdragelsen skal håndteres, således at barnet bliver optaget i samfundet på den mest velfungerende måde. Kongfuzianismen er en tradition med en lang historie og en stor samling af tekster, der praktiseres både i og udenfor Asien. Her er der således mulighed for at undersøge sammenhængen mellem et religiøst og kulturelt systems værdier og modeller bag børneopdragelsen og dets faktiske udformning i praksis (Nielsen 2003, 31-32).

I denne opgave vil jeg tage udgangspunkt i klassisk og moderne kinesisk kongfuzianistisk børneopdragelse med fokus på den internalisering, der finder sted. Jeg vil anvende teorier fra kulturpsykologien om kulturspecifik udvikling i løbet af ontogenesen for at se på hvilken indvirkning det omkringliggende miljø har på barnet. Desuden vil jeg undersøge hvilken betydning interaktionen mellem barn og voksen har for internaliseringen, og hvilke følger det har for barnets kognition og videre internalisering, når det tillærer sig et sprog. Desuden vil jeg anvende teorier om forbindelsen mellem de kulturelle og religiøse modeller, der ligger bag voksnes idealer og værdier for børneopdragelse, samt den form deres opdragelse tager. Sidst vil jeg anvende teorier fra emotionspsykologien for at søge at forklare, hvordan de særligt kulturelle eller religiøse modeller, der internaliseres, er formgivende for barnets tænkning, samt hvordan specifikke værdier, skikke og forestillinger bliver meningsfulde for barnet. I denne sammenhæng vil jeg diskutere, hvorvidt de anvendte teorier er brugbare i analysen af den moderne kinesiske kongfuzianistiske opdragelse som formidler af kulturtilægnelsen.

2. Metodologiske overvejelser

I opgaven anlægger jeg det perspektiv, at menneskelige former for social interaktion ikke er universelle. Hver kultur er unik og har sine egne specifikke mål med de pågældende opdragelsesformer, bestemt ud fra den gældende kontekst. Dog anvender jeg udviklingspsykologiske teorier, der bygger på en vis universalistisk tilgang til barnets udvikling: Alle børn fødes med det samme fylogenetiske udgangspunkt, men påvirkes forskelligt alt afhængig af den kulturelle kontekst, der fører til forskellige

udviklingsretninger i ontogenesen (Gaskins 2006, 292-293). I inddragelsen af teoriene har jeg valgt at fokusere på interaktionen, der finder sted mellem barn og voksen i opdragelsen. Dermed er jeg bevidst om min udeladelse af andre elementer, der ligeledes spiller en rolle i barnets internalisering af kultur¹. Jeg har valgt at lade afsnittene om teori og kongfuzianisme fylde størstedelen af opgaven, fordi jeg fandt det relevant at inddrage de pågældende teorier og træk af kongfuzianismen samt for at gøre indholdet fyldest. De udvalgte undersøgelser, jeg anvender i opgaven, kan ikke give et fyldestgørende billede af den fuldstændige proces, hvorved kongfuzianismen tilegnes i børneopdragelsen, men kan give et prototypisk billede af den virkning, som interaktionen mellem voksen og barn har for barnets internalisering af kultur. I min diskussion af kongfuzianistisk børneopdragelse ser jeg bort fra andre elementer og værdier i moderne kinesisk kultur, der meget vel kan spille ind. Det gælder eksempelvis et-barns-politikken og vestlige værdiers indflydelse på forældrenes opdragelsesstil. Jeg vil derimod fokusere på de elementer af børneopdragelsen, der er udtryk for kongfuzianisme og opstille en idealtypisk moderne kongfuzianistisk børneopdragelse (Jing&Wan 1997, 59).

3. Børneopdragelse i kinesisk kongfuzianisme

I det følgende afsnit vil jeg præsentere træk fra klassisk og moderne kongfuzianisme, der er relaterede til teori og praksis i børneopdragelsen. Jeg inddrager klassisk kongfuzianisme for at give et filosofisk, teoretisk grundlag for de mere praktiske elementer, jeg præsenterer fra den moderne kongfuzianistiske børneopdragelse i Kina. Den kongfuzianistiske børneopdragelse inddrages først for at give det empiriske grundlag, hvorpå teorien applikeres.

3.1 Klassisk kongfuzianisme

Kongfuzianismen grundlagdes i Kina af Kong Fuzi (551-479 f.v.t.) i en periode kaldet "De stridende staters tid", der var præget af militære konflikter og social uro. Han tolkede social kaos og uro som et resultat af regeringens dårlige styring, der bundede i dårlig moral. I stedet burde regeringen lede i overensstemmelse med god moral (Yao 2008, 22).

¹ Jeg har undladt at inddrage teorier vedrørende kulturtilegnelse, der omhandler mimetisk kognition (Nelson 2009, 92-93), scaffolding (ibid., 129), udvikling af metaforisk tænkning (Tomasello 2000, 157), narrativitet (Nelson 2009, 169), udviklingen af evnerne til afkobling og magisk leg (Tomasello 2000, 84-85) samt medfødte individuelle forskelle i børns personlighed, som har indflydelse på opdragelsen (Nelson 2009, 108).

Dette ideal skulle ligeledes ligge bag alle institutioner i samfundet: Familien, skolen, det lokale samfund og regeringen. Alle mennesker skulle have adgang til kongfuzianistisk uddannelse for således at blive moralske mennesker (Tu 1998, 7). Kongfuzianismen er en humanistisk ideologi med fokus på verden her og nu blandt mennesker. Den har rod i et religiøst univers, hvor "Himlen" er den spirituelle virkelighed bag den fysiske verden og fungerer som forbillede for og ophav til menneskets natur og skæbne. Menneskets primære opgave er at tjene livet på jorden og andre mennesker i sine moralske handlinger (Nielsen 2003, 64).

3.1.1 Moral og menneskets vej

Kongfuzianismen beskriver en lang række regler for det moralske liv. Det sociale liv er så centralt, at menneskets væsen beskrives ud fra dets forventede omgangsformer, etikette og ritualer. Den eksisterende samfundsindretning, baseret på et feudalt hierarkisk system, ophøjes til noget helligt i henvisningen til Himlen som årsag dertil (Nielsen 2003, 61-62; Yao 2008, 32). "Vejen" er den moralske retningslinje, mennesket skal følge. Det er menneskets skæbne og mening med livet, lagt ind i dets væsen af Himlen. Ved at følge Vejen kan mennesket manifestere Himlens princip på jorden og skabe harmoni. Mennesket er ikke prædetermineret, men har evnen til at forme sin egen skæbne ved selvstændigt at kultivere sig til at være et moralsk væsen (Yao 2008, 153-154).

3.1.2 Idealet om selvkultivering

Kultiveringen af menneskets gode karakter skal fremdyrkes igennem god opdragelse og personligt slid. Mennesket fødes potentielt godt, men er påvirket af dets omgivende miljø, der har indvirkning på medfødte drifter og emotioner. Menneskets indre manifesteres i dets handlinger, og kultiveringen af det indre er vigtig, således at handlingerne bliver moralsk rigtige (Tu 1998, 15-16; Chen 1987, 192). Lærdom har en transformerende effekt på menneskets indre, og ved at studere klassiske værker, udføre musik og anden kunst og lære om den rette etikette vil mennesket udvikle en oprigtig stræben efter moralsk perfektion (Yao 2008, 22-23). Det skal udvikle dyder som medmenneskelighed, ret sind, ret handling og sønlig ærbødighed. Selvkultivering er en udfordring, der skal forbedres igennem hele livet og kræver oprigtighed og stræben. Hjertet – tankeorganet – fungerer som et rør i verden, der konstant er i forandring og giver mennesket et moralsk ståsted, hvor det kan stå imod ydre påvirkninger. Ligeledes må

mennesket lære at holde sine emotioner i balance og under kontrol, således at det ikke styres af indre drifter, men derimod af moral (Chen 1987, 186-187).

3.1.3 Familien

Familien spiller en central rolle i kongfuzianismen, idet den anses for at være en hjørnesten i den sociale orden og harmoni. Menneskets identitet anses for at ligge i dets relationer. Ægteskabet er begyndelsen for alle menneskelige relationer, idet det er ægteparrets opgave at vedligeholde og fortsætte liv. Dermed vil familiens tilstand have effekt på samfundets øvrige relationers tilstand og opdragelsen af samfundsborgerne. Derfor lægger kongfuzianismen stor vægt på vigtigheden af en harmonisk familie. Når de indbyrdes relationer er harmoniske, opdrages børnene i en atmosfære af omsorg og glæde, der naturligt skaber respekt og kærlighed. Når børnene behandles godt af deres forældre, reagerer de med sønlig ærbødighed og adlyder dem. En familie, hvor der hersker orden, sømmelig adfærd, forening og retfærdighed er en reguleret familie, som er en positiv styrke for landets orden (Chen 1987, 377-378; Yao 2008, 33).

Der er fem centrale relationer i kongfuzianismen, hvoraf tre er relaterede til familien: Forældre-barn, mand-kone og ældre-ynge bror. Her er den vigtigste relation mellem forældre og barn. Det primære ansvar for harmoni i familien ligger hos børnene, der udtrykkes i dyden om sønlig ærbødighed, hvor børnene skal respektere, ære og tjene deres forældre. Det anses for barnets skyld, hvis der opstår en konflikt, og det er barnets ansvar at søge forsoning ved undskyldning og selvbekendelse. Samtidig er forældrene forpligtet på at være venlige og omsorgsfulde over for børnene. Barnets uddannelse, især dets moralske træning og kultivering af karakter, er forældrenes pligt. Hvis et barn ikke er ordentligt uddannet, skal faderen bebrejdes (Yao 2008, 181-182). Kongfuzianismen foreskriver en stabil samfundsinddeling, hvilket afspejles i kønsrollerens arbejdsfordeling i husholdningen. Manden er ansvarlig for ydre forpligtelser i samfundet, imens kvinden er ansvarlig for de indre anliggender i familien. I forhold til børneopdragelsen har de forskellige roller. Hvor faderen som regel er streng, er moderen blid. Strenghed leder til visdom, og omsorg sikrer sønlig ærbødighed. Sammen opdrages børnene til at blive både vise og gode. Relationen mellem far og søn skal være hengiven og må ikke beskadiges, så derfor bør en far ikke være sin søns formelle lærer. En lærer kan irettesætte en elev vredt, men dette er upassende for en far (Yao 2008, 183-184; Chen 1987, 377-378, 390).

3.2 Moderne kinesisk kongfuzianisme

Den moderne kongfuzianisme søger forenelighed med det moderne samfund og udvælger træk fra klassisk kongfuzianisme, der er forenelige og udelader elementer, der er uforenelige. Siden 1980'erne har kongfuzianismen fået en stadig mere fremtrædende og accepteret rolle i det kinesiske samfund som en kilde til moral, kultur og værdier. Kongfuzianistiske institutioner fornyes og genindføres i takt med en stigende interesse for kongfuzianistisk uddannelse, og organisationer søger at få genetableret kongfuzianismens religiøse funktioner. Der er tydelige tegn på, at kongfuzianismen har fået en øget betydning for individets sociale og religiøse liv. Især i børneopdragelsen og skolerne kan dette registreres (Yao 2008, 275-277).

3.2.1 Familie og relationer

I moderne kinesisk børneopdragelse er sociale relationer stadig vigtige. De indbyrdes relationer og gensidig afhængighed dyrkes og værdsættes, hvilket afspejles i børneopdragelsen (Jing & Wan 1997, 62). Barnet anses i dets første par år ikke for at kunne forstå eller blive belært. Derfor er forældrene milde og eftergivende i deres opdragelsesform og udøver ikke disciplin. Derimod sørger moderen for at opbygge et tæt afhængighedsforhold til barnet i denne periode ved at opfylde alle dets behov. Barnet motiveres til at blive i relationen, således at det motiveres til at leve op til hendes forventninger og gradvist assimileres med moderens overbevisninger og værdier (Kim 1987, 154-155). Formålet er, at identifikation og loyalitet overfor moderen skal udvides og overføres til resten af familien og det bredere samfunds relationer. Her er det moderens ansvar at forberede barnet på dets voksne liv og udvikle passende sociale værdier og adfærd hos barnet igennem opdragelsen (Ma 1997, 159). I det moderne Kina efterleves forældrenes rollefordeling stadig, men i mildere grad end i klassisk kongfuzianisme. Begge forældre er involverede i omsorg og hengivenhed for børnene på forskellige områder af opdragelsen. Mødre er mere sensitive over for børnenes emotionelle tilstand, mens fædre fokuserer på børnenes sociale og akademiske bedrifter (Chen, Liu & Li 2000, 402, 412-413).

3.2.2 Opdragelse og træning

Fra omkring 4-6 års alderen anses barnet for at træde ind i "den unge og følsomme alder", der varer indtil det er ca. 15 år. Nye strenge kulturelle og disciplinære krav stilles til

barnet, som nu tilregnes modtagelighed for belæring. Det er nu barnets forpligtelse at adlyde forældrene og lære om sociale forpligtelser (Ho 1986, 4-7). Kinesernes ord for børneopdragelse kan oversættes til træning eller uddannelse. Det er forældrenes opgave at lære børnene at handle korrekt, at være sensitiv for moralske og sociale regler og modtagelig for følelsen af skam. Barnet forventes at lytte til sine forældre, følge regler, have en selvreguleret adfærd og være lydhor for andres evalueringer og kritik. Et begreb relateret til opdragelsen betyder på kinesisk både styring og omsorg, hvilket reflekterer den form, opdragelsen tager. Det er en kombination af forældres omsorg, bekymring og involvering i barnets liv samt en fast kontrol og styring af barnet. En dårlig forælder disciplinerer ikke sit barn, men drukner det i kærlighed (Chao 1996, 1111-1113; Lieber, Fung & Leung 2006, 141).

3.2.3 Impulskontrol

Impulskontrol er et centralt element i kinesisk børneopdragelse ud fra kongfuzianistiske værdier om sønlig ærbødighed, der kræver streng disciplin i overholdelse af sømmelig adfærd. Moralsk udvikling forudsætter således selvkontrol. Børn underlægges strenge restriktioner og afholdes fra uafhængig og aktiv adfærd. Adfærdshæmning og selvkontrol er indekser for modenhed og fuldkommenhed. Børn, der er sky, hæmmede, sensitive og forsigtige, anses for at være velopdragne og socialt kompetente. Børnene forventes at undlade at vise emotionelle udtryk som glæde, sorg og vrede, eller gøre opmærksom på deres personlige mening åbenlyst. Dette er forbundet med det kongfuzianistiske mål om harmoni i relationer, idet man skal undgå at påtvinge andre sine emotioner og holdninger (Rao, McHale & Pearson 2003, 478-479; Bond & Hwang 1986, 230-231; Ho 1986, 9-10). Skam er et vigtigt aspekt i kinesernes emotionelle liv og centralt i vejledning for de rette sociale handlinger. Det motiverer individet til at udtrykke passende opførsel og udtryk og giver sociale ledetråde om, hvad der er moralsk passende. Skam har til mål at udvikle en følsomhed i relationer, selvdisciplin og socialt ansvar hos barnet. Det anses for et forældreansvar at indkode skam i barnet, så det udvikler en karakter, der afspejler sønlig ærbødighed (Lieber, Fung & Leung 2006, 144).

3.2.4 Moralsk dannelse

Børnenes opdragelse og træning fortsætter i institutionerne og skolerne ligesom i klassisk kongfuzianisme (Chao 1994, 1111-1113). Fra børnene kommer i børnehaven er det

lærerens ansvar at lære børnene kognitive og sociale egenskaber samt socialt acceptabel adfærd for at forberede dem til skolestart. Børnene oplever nu en forandring i adfærdsnormer. De fleste institutioner for børnepleje har detaljerede guidelines for hvilken adfærd, der forventes af børnene, og lærerne forventes at give træning af rutiner til børnene om, hvordan de skal hilse på andre, dele og etablere generelle vaner i livet (Yim, Lee & Ebbeck 2009, 12-14). Indlæringen i grundskolen tager fra 6 års alderen fat på moralsk uddannelse, som anses for den vigtigste udvikling i børn. Her begynder de at lære om gode moralske kvaliteter, som høflighed, ærlighed, retfærdighed, generøsitet, vedholdenhed, mod, punktlighed, troværdighed, respekt for ældre og sønlig ærbødighed over for forældre (Jing & Wan 1997, 70-73). En undersøgelse af børns forståelse af kongfuzianistiske dyder forbundet med traditionelle fortællinger viste dog, at børn helt ned i 3-4 års alderen havde en klar fornemmelse af dyder som medmenneskelighed, ret sind og sønlig ærbødighed. De vidste ligeledes, hvordan de skulle relatere disse dyder til deres egen hverdag. Deres fornemmelse og overholdelse af etikette kom tydeligt frem i deres interaktion med andre mennesker: i høflighed, lydighed og kontrolleret adfærd (Yim, Lee & Ebbeck 2009, 12-14). Børnene lærer om moralske dyder i skolens pensum; i fabler, historiske anekdoter og biografier af berømte mennesker, og i hverdagen; i sociale relationer, offentlige forsamlinger, samtaler, børnebøger, reklamer, aviser, forældres historier og ordsprog (Yim, Lee & Ebbeck 2009, 2-3; Lieber, Fung & Leung 2006, 141).

3.2.5 Sprog og kommunikation

Den kongfuzianistiske vægtlægning på sociale relationer og deres harmoni kommer til udtryk i det kinesiske sprog og dets kommunikationsmønstre. I interaktionen er det høfligt at tage hensyn til kollektive værdier og interesser samt den specifikke konteksts grad af intimitet og status, før man handler (June & Yum, 375-379). Sproget er differentieret ud fra social status, grad af intimitet, alder, køn og niveau af formalitet, hvilket kommer til udtryk i de referentielle termer og verber, pronominer og substantiver der anvendes i kommunikation. Der er mange ord for "du" på kinesisk, alt afhængigt af niveau af kontekst, høflighed og relationen. Indirekte sprog er udbredt og bevidst i kinesisk kommunikation, og afspejler den kongfuzianistiske hensynstagen til andre og omtanke for korrekte menneskelige relationer. I kommunikationen er der fokus på at lytte og fortolke. Byrden af kommunikation ligger på modtageren, og det anses for en vigtig egenskab at kunne fange meningen hurtigt og tilpasse sig til den andens position (ibid., 381-385).

Hermed har jeg præsenteret træk fra klassisk og moderne kinesiske kongfuzianisme vedrørende børneopdragelse. Overordnet er hovedvægten lagt på, hvorledes barnet opdrages korrekt, således at det bliver et moralsk godt menneske, samt vigtigheden af relationernes harmoni. Disse kongfuzianistiske forestillinger synes at fungere som kulturspecifikke mål, som påvirker måden, hvorpå forældrene opdrager deres børn. Her kan nævnes den stærke afhængighedsrelation mellem forældre og barn, streng impuls kontrol af børnene og moralsk belæring fra de er omkring 4 år. Dermed er grunden lagt for applikationen af de teorier om kulturtilegnelse, jeg har udvalgt. I det følgende vil jeg præsentere teorierne samt kommentere deres relevans for forståelsen af kulturtilegnelsesprocessen i kinesiske opdragelsesmønstre.

4. Teorier om kulturtilegnelse

I det følgende afsnit vil jeg præsentere teorier inden for udviklings-, kultur- og emotionspsykologien. Jeg har inddelt dem i to afsnit, hvor 5.1 omhandler barnets ontogenetiske udvikling, og 5.2 de påvirkninger, barnet møder i den kulturspecifikke opdragelse. Formålet med inddelingen er først at præsentere barnets udvikling, og dernæst hvordan barnet påvirkes i interaktionen med andre omkring det.

4.1 Ontogenetisk udvikling i forbindelse med børneopdragelse

4.1.1 Barnets påvirkelighed

Barnet påvirkes fra fødslen af den respons og interaktion, som det møder i sine omgivelser. Den specifikke sociale kontekst er relevant for kulturtilegnelsesprocessen. Barnet kommer til verden i en fosterlignende tilstand, der gør det dybt afhængig af sine forsørgere for overlevelse, og det har intet andet valg end at tilpasse sig. Forsørgerne træffer valg på barnets vegne og opstiller krav til det, baseret på den kulturelle indretning. Barnets sociale rolle ændrer sig med alderen og dermed også omgivelsernes forventninger til barnet. Barnets udvikling er præget af en galoperende fysisk og mental vækst. En del af neuralsystemets udvikling fortsætter efter fødslen i en gensidig påvirkning mellem barnets miljø og dets fysiologiske indretning, hvilket afspejler den plasticitet og påvirkelighed, der præger barnets udvikling (Nelson 2009, 59-62).

4.1.2 Adgang til kulturtilegnelse igennem interaktion

Kulturtilegnelse forudsætter, at barnet er i stand til at forstå sine forsørgere og intentionaliteten bag deres kulturelle adfærd. Det er en helt essentiel egenskab, der skaber grobund for barnets tilegnelse af sprog og kultur, så det kan blive et aktivt medlem i den sociale verden (Nelson 2009, 69). Evnen udvikles i barnets interaktion med sine forsørgere, fra det er ca. 8-9 måneder gammelt og 3-4 måneder frem (Tomasello 2000, 56).² Her begynder barnet at involvere sig i nye interaktionsmønstre, der indikerer en ny forståelse af dets forsørgere som intentionelle aktører³. Denne nye interaktionsform er triadisk, idet barn og forsørger kan have et fælles opmærksomhedsfokus på en genstand eller en situation. Barnet er nu i stand til at tune sig ind på den voksnes mentale fokus og adfærd i forhold til ydre genstande samt at få den voksne til at tune sit mentale fokus ind på barnets eget fokus (ibid., 62). Interaktionen åbner for kulturel læring og tilegnelse af konventionel brug af redskaber og artefakter igennem ”imitativ læring”. I kraft af sin forståelse af den voksnes intentionelle handling, er barnet i stand til at imitere denne (ibid., 81-85).

4.1.3 Sprogtilenelse og dets følger

4.1.3.1 Sprogtilenelse

Sprogtilenelse forudsætter den ovenfor beskrevne udvikling. Barnet skal desuden lære at forstå andres ord som kommunikative intentionelle handlinger, der har til formål at rette dets opmærksomhed mod noget bestemt. Et sprog er et konventionelt symbolsk system, som skal læres ved at forbinde ord med allerede tilegnet ikke-sproglig viden. Den voksne bruger ordet på en måde, således at barnet kan forstå det som relevant inden for deres delte aktivitet og knytte ordet til dets allerede erhvervede forståelse (Tomasello 2000, 101, 109; Nelson 2009, 140). Fra barnet er omkring 1 år, er det i stand til at følge den voksnes opmærksomhed, ikke kun på ydre objekter, men også på sig selv, og det erkender nu, at det selv kan være genstand for denne opmærksomhed. Barnet er nu i stand til at tage et

² Før 9 måneders alderen er barnets omgang med omverden dyadisk. Barnet kan kun fokusere på én genstand eller person af gangen, alt hvad der foregår udenfor denne interaktion bliver hovedsageligt ignoreret (Tomasello 2000, 62).

³ Tomasello identificerer 9 forskellige former for fælles opmærksomhedsfokus der synes at udvikles, i synkron rækkefølge i de fleste børn mellem 9 og 12 måneder: forståelse af intentionalitet (at mennesker har intentioner), fælles opmærksomhedsfokus, følge en blikretning, følge et punkt, imitation af instrumentale handlinger, imitation af vilkårlige handlinger, reaktion på sociale hindringer, brug af imperative gestikulationer og brug af deklarativer gestikulationer (ibid., 63).

ydre perspektiv på situationen og se de forskellige roller, som det og den voksne udfylder i diskursen. Dermed bliver det i stand til at sætte sig i den voksnes sted, så de kan bytte roller. De kan interagere i en slags ”rolleskiftende imitation”, hvor barnet kan prøve ordet af i samme anvendelse og intention som den voksne, og dermed lære betydningen af ordet. Resultatet af denne form for læring er, at barnet internaliserer ord, der er forstået interpersonelt og er delt socialt mellem begge parter (Tomasello 2000, 96-100).

4.1.3.2 Transformation af barnets kognitive repræsentationer

Sprogtilegnelsen er central i kulturtilegnelsen, da det medfører en række konsekvenser for barnets kognitive egenskaber. Barnet får en ny lingvistisk kognition, der ændrer dets sociale interaktion og kognitive repræsentation af verden. Sproget giver adgang til en socialt delt sproglig og kulturel verden, som barnet må tilpasse sig for at kunne deltage i (Nelson 2009, 117, 147). Sproget er perspektivisk og repræsenterer mange forskellige perspektiver på og aspekter af et fænomen. Det er et konventionelt kulturspecifikt system, idet det er bærende for specifikke kulturelt bundne perspektiver. Barnet internaliserer igennem sproget dets kulturs specifikke viden, begreber om verden og symbolsystemer, således at sproget bliver formgivende for dets perspektiv på verden (ibid., 166, 198). Sproget giver barnet adgang til en kulturel verden, der kun er sprogligt tilgængelig, og barnet bevæger sig ud over den sanselige verden og ind i en kulturel verden af abstrakte og forestillede begreber (ibid., 152).

4.1.3.3 Eksternalisering, metakognition og selvregulering

Endnu en konsekvens af barnets sprogtilegnelse er evnen til at eksternalisere sin holdning og erfaring om verden offentligt. Hermed objektiveres udtrykket og gøres til genstand for andres respons, modifikation og formning i retning af kulturelle normer og forventninger (Nelson 2009, 103). Eksternaliseringen giver barnet mulighed for selv at gøre sprogets form og indhold til genstand for undersøgelse, refleksion og manipulation. Evnen til at reflektere over sproget opstår igennem interaktiv diskurs med andre personer, hvor barnet udtrykker sin opfattelse om et givent fænomen, hvortil den anden person udtrykker sit perspektiv om barnets udtryk. Dette er en vigtig proces, da det lærer barnet at reflektere over sit eget perspektiv set fra en anden persons perspektiv, også kaldet evnen til ”refleksiv metakognition” (ibid., 172-173).

Refleksiv metakognition medvirker til udviklingen af barnets evne til selvregulering. I deltagelse i diskurser med voksne, der instruerer eller regulerer barnets adfærd, internaliserer barnet dialogen. Dette leder barnet til at undersøge og reflektere over sine egne tanker og overbevisninger ud fra den voksnes perspektiv. Evnen til selvregulering leder til et markant trin i barnets udvikling, da det er forbundet med begyndende skolegang. Stort set alle samfund giver barnet nye ansvarsområder omkring 5-7års alderen. Det er forbundet med barnets begyndende internalisering og selvregulering af regler uden voksnes tilstedeværelse. Grunden er nu lagt for videre uddannelse af barnet i kulturel tænkning og viden (ibid., 190-194).

4.2 Kulturformidlende opdragelse

4.2.1 Kulturspecifik opdragelse

De spilleregler og mønstre, som barnet skal tilegne sig, lærer det i interaktion og deltagelse i hverdagens aktiviteter. Ved udgangen af barnets første år har det typisk tilegnet sig et sæt af kulturelle mønstre om, hvor og hvornår det kan udtrykke sin indre erfaring, og hvilken respons det får. Mønstrene guider barnet i dets sociale interaktioner, når det skal kommunikere med andre personer (Gaskins 2006, 281-283). I løbet af barnets første to år lærer det, hvem de passende sociale partnere er og hvad der er passende adfærd (ibid., 285-288). I mange kulturer tager ikke kun moderen, men også andre voksne eller ældre børn sig af barnet ud fra kulturspecifikke sociale roller. Kulturtilegnelsesprocessen forstås derfor kun fuldt ud, hvis man tager alle sociale aktører i betragtning og anerkender den varierede verden af sociale partnere, der er tilgængelige for barnet (ibid., 291-292).

4.2.2 Kulturmodeller

Skemateorien inden for kognitiv psykologi beskriver kulturelle repræsentationer som kognitive skemaer, der formidler menneskets tænkning, erfaring og hukommelse. Disse skemaer er vidensstrukturer, der er forbundet i netværk mellem repræsentationer af viden om eksempelvis genstande, situationer, begivenheder og handlinger. De selekterer, hvordan viden sammensættes, og hvad der markeres som væsentlig og mindre væsentlig viden. Kulturskemaer udgør det meningssystem, der er karakteristisk for en kulturel gruppe, som barnet internaliserer i kulturtilegnelsen. Skemaerne formidler gruppens fortolkning af verden ud fra kulturspecifikke normer; viden, der dækker hele gruppens betydningsverden fra fysiske genstande og begivenheder til abstrakt forståelse af social

interaktion, diskurs og kulturel symbolsk betydning (Cole 2003, 130-134). Kulturelle begivenhedsskemaer har en stærkt formende virkning på barnets kognition. Det gælder eksempelvis elementer som kanoniske historier om kulturens oprindelse, kulturhelte, vigtige historiske begivenheder og mytologisk forhistoriske begivenheder, der alle er udformet af væsentlige elementer i den specifikke kultur (Tomasello 2000, 158).

4.2.3 Prolepsis

Forældres opdragelsesmønstre varierer, afhængigt af deres specifikke kultur, og deres kognitive kulturelle repræsentationer som værdier, normer og forestillinger om børn og social organisering (Gaskins 2006, 280-281). For at kunne analysere og forklare kulturtilegnelse i relation til opdragelse, og hvordan en kultur kan have en indsnævrende og formende virkning på barnets udvikling, anvender Michael Cole begrebet prolepsis. Prolepsis betyder: *"[R]epresentationen af en fremtidig handling eller udvikling, som om den eksisterer her og nu"* (Cole 2003, 186). Ifølge Cole er det et grundvilkår i barnets opvækst, at det fødes ind i en kulturel verden, der formidles igennem symboler. Dermed er også dets voksne forsørgeres omgang med og forståelse af barnet præget af en kulturbetinget fortolkningsramme. Barnets forsørgere tolker barnet ud fra en referenceramme, der er dannet af deres egne kulturmodeller. Ud fra informationer fra deres egen kulturelle fortid projicerer de en mulig fremtid over på barnet med en forventning om kulturel kontinuitet⁴ og skaber en grundlæggende "materialiseret begrænsning" for barnet her og nu (ibid., 186-191).

4.2.4 Emotionel prægning

Internalisering af kulturmodeller former den måde, barnet tænker og agerer i verden, hvilket medfører, at kulturmodellerne bliver motiverende og betydningsfulde. Her spiller barnets emotionelle system og dets interaktion med forældrene ind. Hjernens neurofysiologiske strukturer organiseres ud fra menneskets interaktion med omverden. Emotionerne bidrager til at organisere og integrere ydre stimuli og forbinde det med særlig betydning og motivation, sådan at det bevirker reaktioner i tænkning og handling (Siegel 1999, 239-240). Mennesket drives naturligt mod en indre ligevægt af emotionel

⁴ Der er ikke altid tale om stabilitet, eksempelvis i de tilfælde, hvor der sker kulturelle forandringer efter barnets fødsel. Forandringer og ændringer i samfundet kan føre til en diskontinuitet i barnets udvikling og forandringer på tværs af generationer (Cole 2003, 190).

veltilpashed. Emotionelle reaktioner fungerer som feedbackmekanismer på stimuli, som de evaluerer positivt eller negativt, afhængigt af associeret motivation og betydning defineret ud fra kulturmodeller (Lisdorf 2007, 132). Det emotionelle system er plastisk og formes i løbet af barnets opvækst ud fra den specifikke kulturelle påvirkning, således at forskellige emotioner forbindes med forskellige omstændigheder og begivenheder (Baumeister 2005, 246). "Komplekse" sociale emotioner som jalousi, skam, afsky, vrede og glæde er i høj grad præget af barnets kulturelle indlæring og opdragelse (Lisdorf 2007, 132-134). Emotionel prægning i internaliseringen af kulturmodeller sker i interpersonelle relationer. Barnet fødes med en naturlig motivation for at danne relationer, og typisk modtager forældrene og samfundet et barns fødsel med positiv emotionel respons. Positive emotioner medvirker til at skabe et gensidigt bånd og tilknytning mellem barn, forældre og samfund (Baumeister 2005, 256-257). Den emotionelle tilknytning bidrager til overførslen af forældrenes kulturmodeller til deres børn. "Emotionel smitte" (emotional contagion) er en stærkt social mekanisme, der virker i barnet, sådan at det automatisk mimer forældrenes ansigtsudtryk, vokale udtryk og handlinger, samtidig med at det mimer deres associerede emotionelle udtryk. Dermed bliver barnet emotionelt synkroniseret med dem i forhold til handlinger og holdninger til omverden og kulturspecifikke fænomener. Emotionel smitte er forbundet med begrebet om "tilknytningsbaseret læring" (attachment-based learning). Det er en social mekanisme, hvor børn internaliserer basale motivationer, fordi de får ros fra personer, de har en positivt emotionel tilknytning til. Når forældre med en positiv relation til deres børn roser børnene for at udføre handlinger, de selv associerer positivt, udvikler børnene selv positive associationer til disse handlinger. Dette er forbundet med emotionel smitte, fordi børn kun mimer udtryk og adfærd hos personer, de er knyttet til (Thagard 2006, 244-245). Emotionel prægning er også forbundet med barnets evne til selvregulering. Formationen af de neurofysiologiske strukturer hvor emotionerne præger stimuli, er relateret til barnets evne til selvregulering. Barnet indoptager forældrenes kulturmodeller, reguleringer og instrukser igennem interaktion. Her markeres disse med emotionel betydning og motivation, der forbliver virkningsfuldt i barnets kognition, selv når det er alene, og "regulerer" dermed dets adfærd (Siegel 1999, 240).

Hermed har jeg præsenteret teorierne om kulturtilegnelse inden for barnets udvikling og indflydelser fra dets omverden. Centralt er sammenspillet mellem barnets modtagelighed for påvirkning og de kulturspecifikke indtryk, det får igennem opdragelsen. Ligeledes er det centralt, hvordan de specifikke opdragelsesmetoder afspejler de kulturmodeller, som de bygger på, samt emotioners påvirkning på kulturmodellernes

betydning og motivation for barnet. I det følgende vil jeg applicere teorierne på den kinesiske kongfuzianistiske børneopdragelse.

5. Applicering af teorier om kulturtilegnelse på kongfuzianistisk børneopdragelse

I dette afsnit vil jeg analysere kinesisk kongfuzianistisk børneopdragelse ud fra teorierne om barnets udvikling, emotionspsykologi og kulturspecifik børneopdragelse. Jeg har opdelt det i tre emner: De voksnes opdragelse ud fra kulturspecifikke modeller, børnenes internalisering af kulturmodeller igennem interaktion og sprog, samt emotionskontrol som medvirkende til internaliseringen.

5.1 Kulturmodeller former opdragelsesformer

Den kinesiske kongfuzianistiske børneopdragelse fokuserer på at skabe et stærkt afhængighedsforhold mellem forældre og barn, samt kontrol og styring af barnet. Her er det relevant at bemærke, hvordan kulturspecifik opdragelse tager udgangspunkt i kulturdefinerede mål og forestillinger. Ud fra dette perspektiv er de kinesiske forældre influerede af deres kongfuzianistiske kulturmodeller, der foreskriver vigtigheden af vedligeholdelsen af relationer og deres harmoni. Det udmunder sig i idealer som sønlig ærbødighed og selvkontrol som led i moralsk dannelse. Ligeledes handler forældrene ud fra kulturmodeller, der definerer deres rolle som forældre, barnets natur, og barnets træning. I en kombination af omsorg og styring sikres den rette påvirkning og formning i barnets opvækst ud fra kulturmodellen hvor barnet påvirkes af dets miljø, og derfor ved den rette påvirkning og kontrol, vil blive et moralsk korrekt menneske. Kulturmodellerne dækker både familiens og institutionernes indretning og behandling af børnene.

Ud fra teorien om prolepsis kan opdragelsesmønstrene i kongfuzianismen anskues som en proces af forældrenes symbolske projektion af egne kulturmodeller, baseret på egen erfaring og kognitive kulturelle repræsentationer. I forståelsen af barnet og den deraf følgende interaktion ud fra kulturelle mål, motiveres forældrene til at handle på særlig vis. Forældrene tolker barnet ud fra deres kulturmodeller om barnets ideelle udformning, og således motiveres de til at opdrage barnet på en bestemt måde. Barnet internaliserer altså de kulturmodeller, som forældrene projicerer over på det. I relation hertil er det relevant,

at børn er påvirkelige og modtagelige for indflydelse fra deres kulturelle og sociale omgivelser. Således bliver barnet påvirket af dets forældres særlige opdragelsesstil.

Teorierne omkring kulturmodeller og deres påvirkning af opdragelsesformerne synes meget relevante for forståelsen af kulturtilegnelsesprocessen. Barnets modtagelighed åbner for påvirkning fra omgivelserne, og påvirkningen bestemmes af de mennesker, der omgås barnet i opdragelsen. I kinesisk kongfuzianistisk opdragelse, er det derfor forældrenes værdier, holdninger og adfærd, der bliver formgivende for barnets kulturtilegnelse. Teorierne fungerer dog kun til at analysere sammenhængen mellem kulturmodeller, forældre, barn og opdragelsesformer. Hertil bør suppleres, hvorledes kulturmodellerne internaliseres i barnet igennem interaktionen. Dette vil jeg komme ind på i det følgende afsnit.

5.2 Internalisering af kulturmodeller igennem sprog og interaktion

Barnet får adgang til kultur- og sprogtilenelse igennem interaktion med personer omkring sig og forståelse af deres intentionalitet. I forbindelse med opbygning af kommunikation og sprogtilenelse har kinesiske børn i 3-4 års alderen allerede internaliseret de centrale kongfuzianistiske dyder. Det viser, at kulturtilegnelsen begynder i hjemmet mellem barn og forældre. Det igennem samtale om fortællinger, dyder og brug af ordsprog. Mine kilder til kinesisk kongfuzianistisk børneopdragelse oplyser desværre ikke om arten af den kommunikation, der foregår mellem barn og andre personer omkring det. Dog kunne de generelle kinesiske kommunikationsmønstre afspejle, hvordan forældrene interagerer med barnet. Kommunikationsmønstrene afspejler de kongfuzianistiske kulturmodeller med hensyn til deres vægtlægning på hensyntagen til flertallet og vigtigheden af relationernes harmoni. Dette skaber en interaktion, hvor det kræves af barnet, at det sætter flertallet før sig selv og lærer at lytte til den talendes ofte underforståede hensigt. Det kan formodes at præge ikke kun den form for interaktion, forældrene har med deres børn, men også den interaktion børnene forventes at indgå i, når de bevæger sig uden for familiens fire vægge. I børnepasningsinstitutionerne underlægges barnet en stærk moralsk opdragelse ift. moralske dyder og etikette. Udviklingen af forståelsen af intentionalitet giver barnet adgang til kulturel læring via imitativ læring og sprogtilenelse. Dermed har det mulighed for at forstå de forskellige handlinger, det forventes at udføre i den meget udspecificerede kongfuzianistisk etikette. Derfor synes teorien om interaktionens vigtighed for forståelse af intentionalitet som led i kulturtilegnelsen at være relevant.

Teorien omkring sprogtilegnens effekt på barnets kognition og internalisering af kultur er ligeledes relevant. Sproget giver barnet nogle nye kognitive, lingvistiske repræsentationer, der bliver formgivende for dets tænkning. Her er det interessant at se, hvordan det kinesiske sprog er dybt differentieret og udspecificeret ud fra personers status, intimitet, køn, alder og konteksten for relationer. Det kan derfor formodes, at sprogtilegnelsen er essentiel i barnets tilegnelse af de kongfuzianistiske kulturmodeller, der indeholder relationernes essentielle vægning og fokuset på de specifikke relationers individuelle krav for bibeholdelse af harmoni. Det bliver formgivende for dets tænkning og interaktion i samfundet, fordi barnet lærer at tænke ud fra relationernes differentiering. Især de mange ord for "du" i forskellige kontekster giver barnet forskellige måder at anskue relationer og kontekster på. Sprogtilegnelsen giver ligeledes adgang til kulturelle medier som historier, ordsprog og samtaler, der medvirker til barnets kulturtilegnelse, hvor børnene lærer om kongfuzianistiske dyder og etikette.

Sprogtilegnelsen giver ligeledes barnet evnen til at eksternalisere sin tolkning af verden, således at personerne omkring det har mulighed for at regulere og modulere denne tolkning. Her er især skolen involveret i den moralske opdragelse af barnet, idet læreren, ligesom forældrene, forventes at have en komplet kontrol over barnets ydre og indre repræsentationer af kulturmodellerne, i tænkning og handling. Eksternaliseringen leder til, at barnet udvikler evnerne til metakognition og selvregulering. Ved at eksternalisere sit perspektiv kan det indgå i en dialog og til gengæld internalisere denne dialog, samt andres perspektiv på egne udtryk. Det åbner op for at barnet kan få en ny forståelse af sin plads i relation til andre, samt deres forventninger til sig. Dermed kan barnet forstå og internalisere andres krav og reguleringer, således at det er i stand til at handle selvreguleret i overensstemmelse med kulturmodeller og kulturelle forventninger, uden at der er brug for direkte regulering fra forældre eller andre personer.

5.3 Emotionel prægning af kulturmodeller

Emotioners formning og prægning er et essentielt element i den kongfuzianistiske opdragelse. Bag den stærke emotionskontrol, ligger kulturmodellerne om vedligeholdelsen af harmoniske relationer, sønlig ærbødighed og idealet om det kontrollerede moralske menneske. Som led i opdragelsen er det derfor forældrenes rolle at forme barnet, således at det opfylder de krav, samfundets kulturmodeller stiller til barnet. Teorien om det plastiske emotionelle system, der giver stimuli, betydning og motivation, således at det

medvirker til at styre handling og reaktion på specifikke stimuli, er relevant i relation til brugen af emotioner i den kinesiske kongfuzianistiske opdragelse. Brugen af emotioner er stor, både i den kraftige regulering af barnets emotioner, og i forældrenes anvendelse af emotioner i deres opdragelse ved at bruge positive emotioner for den accepterede adfærd og negative ved uønsket. Den resulterende adfærd kan registreres i de kinesiske børn: Generthed, tæt tilknytning til forældrene, ængstelse for at prøve noget nyt uden forældrenes støtte og accept, høflig afventende adfærd samt kontrol og tilbageholdelse af emotioner og personlige holdninger. Teorien om emotionel smitte er her relevant. Barnet vil i sin interaktion med forældrene imitere deres handlinger såvel som deres emotioner og emotionelle responser på forskellige situationer. På denne måde synkroniseres barnet med sine forældre på det emotionelle niveau. Barnet vil i tilfælde af forældrenes positive respons på en bestemt adfærd indoptage den samme emotionelle association til denne adfærd, og omvendt med den negative respons. Tilknytningsbaseret læring er ligeledes relevant. Den naturlige mekanisme, der sikrer, at barnet og forældrene knytter positive emotionelle bånd, synes at forstærkes af den kinesiske kongfuzianistiske opdragelse, hvor forældrene i de tidlige år gør et stort arbejde for at knytte et positivt emotionelt bånd, hvor barnet er emotionelt og fysisk afhængigt af dem. Fordi forældrene gør et stort arbejde ud af at knytte et stærkt positivt bånd mellem dem og barnet i de tidlige år, inden de begynder at indføre disciplin og forventninger, er det derfor muligt, at netop denne tilknytning fremmer barnets internalisering af den ønskede adfærd samt de kulturmodeller, som forældrene repræsenterer. Anvendelsen af skam er ligeledes meget central i den kinesiske kongfuzianistiske opdragelse. Det anvendes som en form for selvregulerende mekanisme, hvor skammen skal få barnet til at erkende forkerte handlinger og motivere det til at handle korrekt ud fra de kongfuzianistiske normer om ret adfærd og etikette. Idet emotionerne medvirker til at forme den neurofysiologiske indretning af vidensstrukturer i barnet, medvirker de til at forme en delvist permanent struktur, der giver barnet evnen til selvregulering, således at det kan fungere i samfundet og overholde de sociale normer og efterleve de internaliserede kulturmodeller, fordi de er blevet fysisk formgivende for barnets tænkning, emotioner og handlinger.

Teoriene omkring emotionel prægning af kulturmodeller i organiseringen af kognitive vidensstrukturer samt emotionel smitte og tilknytningsbaseret læring synes yderst relevante for analysen af den kinesiske kongfuzianistiske opdragelse. Den neurologiske organisering igennem emotioner beskriver, hvordan kulturmodellerne bliver markeret som betydningsfulde og motiverende, og mekanismerne med emotionel smitte

og tilknytningsbaseret læring beskriver, hvordan barnet er motiveret til at internalisere sine forældres kulturmodeller, og hvordan det er særligt modtageligt for sine forældres indflydelse frem for andres.

6. Konklusion

Formålet med opgaven var at undersøge de processer, der finder sted i børneopdragelse, som medvirker til kulturtilegnelse inden for moderne kinesisk kongfuzianistisk børneopdragelse. Opgaven dækker kun delvist det omfattende område, som børneopdragelsen omfatter, og tjener derfor kun som en delvist dækkende undersøgelse af, hvilke processer, der medvirker til barnets internalisering af kultur og religion. Appliceringen af teorierne på empirien er tendentiøst spekulativ og fortolkende, både på grund af inddragelsen af teorier og min egen anvendelse. De anvendte teorier har jeg selv udvalgt og sammensat fra forskellige forskere. Dette giver et lidt modelpræget virkelighedsbillede, idet jeg udelukker visse processer, der meget vel kan være afgørende for sammenhængen i kulturtilegnelsesprocessen. Der er derfor brug for yderligere undersøgelser for at kunne sige noget mere endeligt om kulturtilegnelsesprocesserne i kinesisk kongfuzianistisk børneopdragelse.

Alligevel anser jeg appliceringen som mulig forklaring på nogle afgørende processer bag kulturtilegnelsen. I min udvælgelse af teorier fravalgte jeg dog flere relevante processer, der kunne være relevante for fokus i videre studier af kulturtilegnelsesprocesserne i kinesisk kongfuzianistisk opdragelse. Til eksempel kunne det være interessant at undersøge den interaktion, der sker mellem kinesiske forældre og børn i forbindelse med religiøse kongfuzianistiske ritualer. Dette udgør en vigtig praktisk del af opdragelsen, der meget muligt involverer imitativ læring og emotionel smitte, som del af barnets internalisering, men på en anden måde end i samtaler omkring moralske dyder eller brug af fortællinger.

Som nævnt i indledningen, henviser kulturpsykologien og forskning om religionspædagogik til, at kulturtilegnelsen og menneskets kulturelle og religiøse liv begynder i barndommen. Hertil synes min applicering at virke bekræftende samt at fungere som et muligt grundlag for videre undersøgelse af, hvorledes kulturtilegnelsen sker efter barndommens indledende internalisering. De processer, der foregår i barnets internalisering af kulturmodeller, har en afgørende virkning på barnets tolkning og

forståelse af verden, dets motivation for tænkning og handling samt dets neurofysiologiske organisering. Dermed bliver det et afgørende grundlag for barnets videre liv og udvikling.

7. Litteraturliste

7.1 Bøger

Baumeister, Roy F.

2005 *The Cultural Animal. Human Nature, Meaning, and Social Life*, Oxford University Press, Oxford, Uddrag kap. 5: "How and Why Emotions Happen", 245-271.

Bond, Michael Harris & Hwang, Kwang-kuo

1986 "The social psychology of Chinese People", i *The Psychology of the Chinese People*, Oxford University Press, Red: Bond, Michael Harris, New York, 213-31.

Cole, Michael

2003 *Kulturpsykologi*, oversat fra engelsk efter *Cultural Psychology. A Once and Future Discipline* (1996), Hans Reitzels Forlag, København, Uddrag kap. 7 "En kulturtilgang til ontogenesen", 182-191.

Chen, Li Fu

1987 *The Confucian way. A New and Systematic Study of "The Four Books"*, Oversat fra kinesisk af Shih Shun Liu, KPI Ltd., London & New York, første oplag, anden udgave. Uddrag kap. 4 "The Sincerity of Thoughts", 186-202; kap. 5 "The Rectification of Hearts" (s.203-232), kap. 6 "The Cultivation of the Person", s.233-249; kap. 7 "The regulation of the Family, 376-411.

Gaskins, Suzanne

2006 "Cultural Perspectives on Infant-Caregiver Interactions", i *Roots of Human Sociality. Culture, Cognition and Interaction*, red. af NJ. Enfield & Stephen C. Levinson, Oxford & New York: Berg.

Ho, David Y. F.

1986 "Asian Collectivism: An Indigenous Perspective", i *The Psychology of the Chinese People*, Oxford University Press, Red: Bond, Michael Harris, New York, (s. 1-37).

Jing, Qicheng & Wan, Chuanwen

1997 "Socialization of Chinese Children" i *Asian perspectives on Psychology*, Vol. 19 i Cross Cultural Research and Methodology Series (red: Kao, Henry S.R. & Sinha, Durganand), Sage Publications, Delhi, 59-73.

Kim, Uichol

1987 "Asian Collectivism: An Indigenous Perspective", i *Asian Perspectives on Psychology*, Vol. 19 i Cross Cultural Research and Methodology Series (red: Kao, Henry S.R. & Sinha, Durganand). Sage Publications, Delhi, 147-163.

Lisdorf, Anders

2007 ""A design for life" – livshistorier, livsmodeller og motivation", i *Religiøs narrativitet, kognition og kultur* (Red. Jeppe Sinding Jensen og Armin W. Geertz), Aarhus Universitetsforlag, Århus, 130-148.

Ma, Hing Keung

1997 "Socialization of Chinese Children" i *Asian perspectives on Psychology*, Vol. 19 i Cross Cultural Research and Methodology Series (red: Kao, Henry S.R. & Sinha, Durganand). Sage Publications, Delhi, 59-73.

Nielsen, Klaus Bo

2003 *Kinesisk filosofi*, Aarhus Universitetsforlag, Århus, uddrag del 2: "Filosofferne og skolerne, 59-74; del 3: "Debatten", 278-289, 299-302.

Nelson, Katherine

2009 *Young Minds in Social Worlds: Experience, Meaning and Memory*, Cambridge, MA: Harvard University Press, første paperback udgave. Uddrag kap. 3-8. 58-238.

Siegel, Daniel J.

1999 *The Developing Mind. How Relationships and the Brain interact to Shape Who We Are*, The Guilford Press, New York, uddrag kap. 7 "Self-Regulation", 239-253.

Thagard, Paul

2006 *Hot Thought. Mechanisms and Applications of Emotional Cognition*, Cambridge, MA: A Bradford Book, uddrag kap. 14: "The Emotional Coherence of Religion", 237-249.

Tomasello, Michael

2000 *The cultural origins of human cognition*, Harvard University Press, første paperback

udgave. Uddrag kap 3: "Joint Attention and Cultural Learning", 56-93; kap. 4
"Linguistic Communication and Symbolic Representation", 94-133; kap. 5
"Linguistic Constructions and Event Cognition", 134-160; kap. 6 "Discourse and
Representational Redescription", 161-200.

Tu, Wei-Ming

1998 "Confucius and Confucianism", 3-53, "Probing the "Three Bonds" and "Five
Relationships" in Confucian Humanism", 121-137, i *Confucianism and the Family*, State
University of New York Press, Albany, Red: Slote, Walter E. & DeVos, George A.

Yao, Xinzhong

2008 *An introduction to Confucianism*, Cambridge University Press, New York,
Uddrag kap. 1 "Confucianism, Confucius and Confucian classics", 16-47; kap. 3 "The
Way of Confucianism", 139-160, 169-189; kap. 5 "Confucianism and its modern
relevance", 245-286.

7.2 Tidsskrifter

Chao, Ruth K.

1994 "Beyond Parental Control and Authoritarian Parenting Style: Understanding Chinese
Parenting through the Cultural Notion of Training", i *Child Development*, Vol. 65 No. 4,
1111-1119.

<http://www.jstor.org.ez.statsbiblioteket.dk:2048/stable/1131308> (7/1/2011).

Chen, Xinyin et al.

1998 "Child-rearing Attitudes and Behavioural Inhibition in Chinese and Canadian Toddlers: A
Cross-Cultural Study", i *Developmental Psychology*, Vol. 34, No. 4, 677-686.

http://csaweb112v.csa.com.ez.statsbiblioteket.dk:2048/ids70/view_record.php?id=1&recnum=14&log=from_toc&SID=r2bc7j8ramqvnunjakthb36v7&mark_id=cache%3A0%2C0%2C38 (7/1/2011).

Chen, Xinyin, Liu, Mowei & Li, Dan

2000 "Parental Warmth, Control, and Indulgence and Their Relations to Adjustment in Chinese
Children: A longitudinal Study", i *Journal of Family Psychology* Vol.14, No.3, 401-419.

http://csaweb112v.csa.com.ez.statsbiblioteket.dk:2048/ids70/view_record.php?id=1&recnum=12&log=from_toc&SID=51ulodu3tf3a06ef8alaihgc10&mark_id=cache%3A0%2C0%2C27 (7/1/2011).

June & Yum

1988 "The Impact of Confucianism on Interpersonal Relationships and Communication Patterns in East Asia", i *Communication Monographs*, Vol. 55, No. 4 (Dec.1988), 374-388.

<http://web.ebscohost.com.ez.statsbiblioteket.dk:2048/ehost/detail?hid=104&sid=43b90b0d-dd3e-45da-a968-3c2a3591f90c%40sessionmgr111&vid=3&bdata=JnNpdGU9ZWZwhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#db=ufh&AN=10101034> (7/1/2011).

Lieber, Eli, Fung, Heidi & Leung, Patrick Wing-Leung

2006 "Chinese child-rearing beliefs: Key dimensions and contributions to development of culture-appropriate assessment", i *Asian Journal of Social Psychology*, Vol. 9, No. 2, 140-147.

<http://onlinelibrary.wiley.com.ez.statsbiblioteket.dk:2048/doi/10.1111/j.1467-839X.2006.00191.x/abstract> (7/1/2011).

Lin, Chin-Yau Cindy & Fu, Victoria R.

1990 "A Comparison of Child-Rearing Practices among Chinese, Immigrant Chinese, and Caucasian-American Parents", i *Child Development*, Vol.16, No.2 (April 1990), 429-433.

<http://www.jstor.org.ez.statsbiblioteket.dk:2048/stable/1131104> (7/1/2011) .

Rao, Nirmala, McHale, James P. & Pearson, Emma

2003 "Links between socialization Goals and Child-Rearing Practices in Chinese and Indian Mothers", i *Infant and Child Development*, Vol. 12, No. 5, 475-492.

<http://onlinelibrary.wiley.com.ez.statsbiblioteket.dk:2048/doi/10.1002/icd.341/abstract> (7/1/2011).

Yim, Hoi Yin Bonnie, Lee, Lai Wan Maria & Ebbeck, Marjory

2009 "Confucianism and early childhood education: a study of young children's responses to traditional Chinese festival stories", i *Early Child Development and Care* (23. november), 1-17.

<http://www.informaworld.com.ez.statsbiblioteket.dk:2048/smpp/content~db=all~content=a917088429~frm=titlelink?words=confucianism,early,childhood> (7/1/2011).